

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjeništvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nepriljubljenih pismen ne sprejemamo. Izdaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani po 10 Din. Plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebe. Polt. čk. rač. 11.197. Telefon 3112.

Schulverein — Südmark.

V roke mi je prišel letak »Mitteilungen des deutschen Schulvereines Südmark«, ki ga razpošilja bojno nemško društvo čez mejo, zlasti po Sloveniji. Interesanten je listič. Na čelu nosi slike petih šol, ki jih je postavilo društvo po Koroški, po onih slovenskih pokrajinah, kjer ne izkazuje ljudsko štetje iz l. 1894. nobenega Nemca in je bilo naše ljudstvo do zadnjih časov v svoji narodni zavesti odločno. Raznarodovanje se vrši po gori omenjenem društvu dosledno po načrtu dalje.

Letak je naslovljen »An alle Freunde der deutschen Schutzarbeit« (vsem prijateljem nemškega obrambnega dela). Zadnja stran ima nabiralno polo za darove v prid obrambnemu delu za nemštvo v in izven mej. Vse bina letaka opozarja na svečane prireditve nemške pevške zveze v l. 1928, ki so doku mentirala zavest nemške pripadnosti. (Pri tem misli namreč na ono prireditev nemških pevskih društev v Gradcu, kamor so romali tudi naši nemčurji, zlasti iz štajerskih mest. Razni pogotci, renegati so žrtvovali za to slavje dokaj denarja. Poslali so svoje zastopnike, ponajveč svoje uslužbenice, četudi slovenske narodnosti. Znan je slučaj, ko je nesel trgovski sotrudenik bivše zagrizene nemške trdnje s seboj (seveda zavito) zastavo bivšega nemškega pevškega društva. Tako so pomagali l. 1928. reševati nespokorneži nemštvo po naših pokrajinah. — Dalje opozarja letak na bodočo l. 1930., v katerem bo praznovala Schulverein-Südmark jubilejno leto 50letnice raznarodovalnega dela med Slovenci. Poziva vse k delu, zlasti je treba preprečiti urenjenje koridora med Češko in Jugoslavijo. Na Koroškem vidi gospoda nevarnost za nemštvo, »da verlangt die kleine von Laibach ununterbrochen aufgethetzte slowenische Minderheit immer ungestümer nach Rechten, die ihr nicht gewährt werden können, ohne den deutschen Charakter (aha!) des Landes zu gefährden« (ker zahteva mala slovenska manjšina neprestano po Ljubljani nahajalskano čimdalje bolj rogovilno pravice, ki se ji pa ne morejo dovoliti, če nečemo ogrožati nemški značaj dežele.) Za ta stavek smo Schulverein-Südmarki zelo hvaležni, ker prizna, da se gode Slovencem krivice, a obenem da je našega življa po Koroški še toliko, da bi dobila dežela slovenski značaj, če bi se zatiranim dala pravica.

V tem tonu letak nadaljuje ter poziva končno vse Nemce, da proslave 50letnico obstoja bojnega društva s tem, da postanejo njeni člani in darujejo, kar največ v ponemčevalne namene. Poziv velja zlasti tudi vsem Nemcem v nasledstvenih državah, ki so primorani živeti v sužnosti pod tujim hlapčevstvom. Kjer je vsaj 20 Nemcev (z odraslimi in otroci vred) naj ustanove podružnico nemštva v pomoč.

Tako letak. Podpisan je predsednik dr. Gross in odbornik dr. Lindeck. Kaj pravi naša javnost k temu? Skoraj pozabljen je družba sv. Cirila in Metoda — in vendar je ona danes prav tako aktualna, kakor v dobi suženjstva. Res smo svobodni v svoji državi, ali ne vsi. Kje so naše meje?! Na osvobodjeni zemlji je še vse polno žerjavice, ki je skrita pod pepelom in živi, zato skrbe taki in enaki letaki in druga propaganda naših neprijateljev, ki milo zdihujejo po izgubi svoje moči. Ali ni naše najsvetejše delo, da podpremo našo najstarejšo obrambno družbo sv. Cirila in Metoda. Kje so idealni, kje je naša mladina? — Nastopili so časi sebičnega materializma in čudno ni, da peša naše obrambno delo, saj imamo celo mnogo izobražencev, ki pravijo, da obrambno delo ni več potrebno, da dobijo se celo taki, ki vprašujejo, če družba sv. Cirila in Metoda še obstoji. — Žalostna nam majka.

Fr. Skulj.

LISTEK.

Vtisi ekskurzije na Dunaju.

(Iz referata prof. Minke Skabernetove pri Društvu učitelje v Ljubljani.)

(Konec.)

Učitelj je učencem razumen vodnik, ki jim ne vtepa mehničnega znanja, temveč jih navaja, da si iz lastnih sil v medsebojnem delu s součenci osvojijo to, kar je prej prejemal pasivno od učitelja. Učni postopek je prosti razredni pogovor. Učenci delujejo pri sestavljanju delovnih načrtov, pri ocenjevanju izdelkov in pri vzdrževanju reda. Učenci se zavedajo, da delajo zase in za svojo delovno zajednico. Smatrajo se dolžni sodelovati, ker lenoba, neiskrenost, netočnost škodujejo celi zajednici.

Bistvo dela teh zajednic niso nove metode, temveč radostno doživljanje in razvijanje v zajednici. V vsaki šoli imajo neke vrste razpored ur, »Studentafela«, ki se ga učitelj ni primoran točno držati od ure do

Stanje šolstva v ljubljanski oblasti.

Iz poročila oblastnega šolskega nadzornika F. Lužarja na nadzorniški konferenci v Ljubljani, dne 15. in 16. maja 1929.

Zadnja konferenca nadzornikov je bila pred tremi leti, dne 9. septembra 1926. Takrat se je posebno uredila razdelitev učnih ur za posamezne kategorije šol. Današnja konferenca je bila potrebna, ker nam v zadnjih letih zelo manjka neka korporacija, kakor je bil prej višji šolski svet, oziroma po srezih, sreski šolski svet, kjer so se razne zadeve kar vsak mesec zbornob obravnavale. Osnovno šolstvo sega globoko v plasti naroda, zato ga en sam človek po najboljši volji težko pregleda in pazi, da je zdrav.

Poleg dnevnega reda so prišli pri konferenci na vrsto vsi predlogi posameznih nadzornikov po abecednem redu srezov. Nekateri predlogi so bili združeni, ker so bili stavljeni od več strani. — Poročilo je bilo razdeljeno v dva dela. Prvi del navaja razne tekoče zadeve, drugi del pa obsega posebno navodilo učiteljem in nadzornikom.

Edinstven šolski zakon za celo državo pričakujemo že od prevrata dalje. Učne načrte so določevali finančni zakoni. Poslovanje v uradih je zaradi naših posebnih slovenskih razmer dokaj oteženo, ker moramo toliko reči predlagati ministrstvu, a je premnogo zadev, ki zahtevajo dostikrat hitre rešitve. Razne nastavitve novincev, razni krajski dopusti in druge zadeve bi se lažje in hitreje namenu primerno doma uredile. Mnogo krajev, oziroma razredov, je bilo cele mesece brez učitelja, mnogo oseb pa brez posla, ker jih zaradi daljših formalnih postopkov ni bilo mogoče nastavit. En primer iz zadnjih dni. V kraju S. na Gorenjskem zdajdo novo šolo enorazrednico, učitelja nujno rabijo in prosijo zanj več mesecev. Župan je obljubil brezplačno hrano in stanovanje, učitelja imajo v bližini, ki je brez posla, a ga tudi zastoj ne morejo dobiti, da bi učil v stari šoli. Lastni delokrog prosvetnega oddelka je ravno glede nujnih potreb preveč utesnjen.

Za prihodnje šolsko leto smo razpisali že v decembru 256 učnih mest, da bi bilo ob glavnih počitnicah vse učiteljstvo na svojem mestu. Toda na podlagi ministrskega odloka je bilo vse to spomladi ukinjeno in prošnje vrnjene.

V začetku tega šolskega leta je prosvetni oddelak izdal okrožnico, da se temeljito revidirajo urniki in s tem delo posameznih učiteljev pravično razdeli. Za pospešitev šolske reforme so dobile vse šole naročilo, naj učiteljstvo na domačih konferencah predela Bergantovo knjigo »Elementarni razred«, I. del. S tem je dobilo učiteljstvo nujno priliko, da prouči delovno šolo. O njej živahno raz-

pravljajo učiteljska društva in pedagoška lista »Popotnik« in »Slovenski Učitelj«.

Politika, ki je prejšnja leta vzela učiteljem mnogo misli na šolo, je sedaj odstranjena. Delali smo z načelom, da se mora učiteljstvo vrniti šoli. Učiteljstvo dela za šolo izpite, za šolo je poklicano in plačano. Da bi vrnitev k šoli pospešili, smo stali predlogi za izboljšanje stanovanj. Nobena šola, nobena vzporednica se ne bo otvorila, kakor kdaj prej s pol pole papirja, da bi ne dobili prej garancijo za trajno učiteljevo stanovanje in hrano. Tiste luknje, tista kakajena podstrešja kot stanovanja, so v veliko škodo učiteljstvu in morajo čimprej izginiti. Nad vse hvalevredno je, da se je naš oblastni odbor, oziroma komisar krepko zavzel za dobre šolske zgradbe ter že dejansko izplačal v ta namen več milijonov dinarjev.

Posebno pozornost sem obračal točenemu poslovanju šolskih upraviteljev. Pri tem sem kmalu našel dva upravitelja, ki po več let nista nobenega spisa rešila. Oba sta bila zato premeščena in jima je odvzeto upraviteljsko. Točnost upravitelja je podlaga za redne posle sreskega šolskega nadzornika. Kako naj nadzornik pripravi v določenem času statistične pole in druge spise, ako sam pravčasno ne dobi potrebnih podatkov? Prosvetni oddelak mora večkrat hitro in točno kaj poročati ministrstvu, a vse zadržuje včasni nekaj šol. Zato priporočam, da nadzorniki ob premestitvah, oziroma ob razrešitvah naročajo, da predloži upravitelj, ki se seli, potrdilo o redni izločitvi inventarja in uradnih spisov nasledniku ali komu drugemu na šoli. Med temi spisi morajo biti tudi beležke o statističnih podatkih. Nekaj je vedno lahko od prednika pripravljeno za naslednika, sicer pride naslednik ali naslednica in ne more sestaviti nobene statistike. Zato je moral neki upravitelj na naš odlok v red devati vse uradne spise predno je bil razrešen ter se je šele potem mogel preseliti. Vsak upravitelj mora vedno biti pripravljen, da bo moral hitro kaj poročati.

Vobče pa moram reči, da delajo vsi nadzorniki z veliko požrtvovalnostjo in izvršujejo točno svoje posle.

Iz statistike je razvidno, da je bilo dne 30. junija 1928 v ljubljanski oblasti javnih 445, zasebnih 9, skupaj 454 osnovnih šol. Otroških vrtcev je bilo javnih 8 in zasebna 2. Vse šole so imele 1621 razredov, učilnic pa 1296. Učnih oseb je bilo moških 705, ženskih 1220, skupaj 1925. Šolobozveznih je bilo 35.182 dečkov, 34.441 deklic, skupaj 69.623 otrok. Šolobiskujočih je bilo 32.561 dečkov, 32.135 deklic, skupaj 64.696 otrok.

Slavnostno zborovanje učiteljstva v Mariboru

o proslavi desetletnice obstoja slovenskega šolstva v Mariboru.

Dne 18. maja 1929 se je zbralo v Mariboru v veliki dvorani Narodnega doma okrog 500 učiteljstva iz mariborske oblasti, da proslavi desetletnico prevzema osnovne in meščanske šole v Mariboru in ob meji. Slavnost je priredilo učiteljsko društvo za mesto Maribor in okolico skupno z odsekom meščanskošolskega učiteljstva za mariborsko oblast. Na proslavo pa so prišla skoraj korporativno tudi učiteljska društva iz obeh mariborskih srezov s sedeži v Limbušu, Sv. Lenartu v Slov. goricih in Slovenski Bistrici, druga učiteljska društva pa so poslala svoje zastopnike.

Ob ¼ na 11. uro dopoldne je otvoril predsednik meščanskošolskega učiteljstva, ravnatelj deške meščanske šole v Mariboru Drago Humek slavnostno zborovanje s pozdravi na navzoče zastopnike državnih in

cerkvenih oblasti ter zastopnike kulturnih organizacij, ki imajo svoj sedež v Mariboru. Navzoči so bili: Veliki župan dr. Schaubach, prevzvišeni knezoškof dr. Andrej Karlin, mestni župan dr. Alojzij Juvan, zastopnik komandanta mesta polkovnik Stanojlovič, prosvetni šef dr. Fr. Kotnik, zastopnik oblastnega komisarja ravnatelj oblastnih uradov g. Gračner, oblastna šolska nadzornika dr. Pečovnik in Ferdo Bobič, sreska poglavarja dr. Ipavc in dr. Hacin, sreska nadzornika Tomažič in Koropec, organizator slovenskega meščanskega šolstva dr. Poljanec, dr. Kukovec, min. v pok., kot zastopnik Narodne odbrane, dr. Strmšek kot zastopnik Zgodovinskega društva Ciril-Methodove porodnice in prof. društva, Stanko Detela kot zastopnik Jugoslovenske Matice in mnogo drugih odličnih oseb in prijateljev šole.

Posebno so takozvani »Begabtenklassen«, to so razredi izbranih nadarjenih otrok, ki prihajajo popoldne prostovoljno v šolo. Poučujejo jih v oddelkih odlični strokovnjaki o raznih tehnikah ročnega dela, v petju, risanju, fiziki, kemiji in računanju. Tako se vežbajo talenti in se jih podpira v njihovem stremljenju.

Pouk na obrtno-nadaljevalnih šolah se vrši samo ob delavnikih od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer. Šolsko leto traja 10 mesecev, tedensko po 8 ur. Vse vajence veže šolska dolžnost od vstopa k mojstru do konca učne dobe.

Zobna klinika za otroke je institut posebne vrste. Vse dunajske otroke vseh starostnih dob ima v evidenci; otroke premožnejših staršev nadzoruje, otroke revnih staršev tudi oskrbuje in zdravi. Pregled zobovja vsakega otroka se vrši 2krat v letu.

V istem posloju je »Kinderübernahmestelle«, neko svojevrstno zavetišče otrok. Tu se sprejemajo otroci družin, katerim se je pripetila nesreča, n. pr. smrt ali samomor staršev, ali so prišli v zapor itd. V zavodu se obdrže otroci 4 tedne, nato se oddajo staršem nazaj ali v kak primeren zavod. Isti otroci pridejo pozneje za 2 meseca v otroško

Takoj uvodoma se je predsednik Drago Humek v vznešenih besedah spomnil Nj. Vel. kralja Aleksandra ter prečital brzojavko hvaležnosti in vdanosti, ki jo je poslal slavnostni zbor Nj. Veličanstvu. Prav tako je bila poslana brzojavka tudi prosvetnemu ministru dr. Boži Maksimoviču.

Kot prvi je čestital učiteljstvu ob svečanem jubileju veliki župan dr. Schaubach ter poudarjal, da zasluži delo učiteljstva, ki je velikega pomena za vso oblast in državo, vso čast in priznanje. Mestni župan dr. Juvan ve v svojem govoru ceniti veliki pomen skupnega dela učiteljstva in zavedanja mariborskega meščanstva za mesto Maribor, dr. Strmšek pa opozarja na važno delo Zgodovinskega društva v Mariboru v zadnjih 25 letih in Ciril-Methodove družbe, ki sta za mogli zlasti s pomočjo učiteljstva skrbeti za narodni razvoj našega ljudstva ob meji že v predvojni in tudi v povojni dobi.

Pismene pozdrave so poslali slavnostnemu zboru še, naš general Maister (pozdrav je v celoti priobčen na drugem mestu, po možni škof dr. A. Tomažič in stolni župnik Moravec.

V globoko zasnovanem govoru je nato slavnostni govornik tov. Anton Hren očrtal pomen tega slavlja in važnost delovanja slovenskega učiteljstva v Mariboru in ob meji za šolstvo, prosveto, državo in stanovsko organizacijo.

O križevem potu pred in medvojnega zavednega slovenskega učiteljstva v teh obmejnih krajih je spregovorila tov. Godčeva iz Limbuša.

Ko so pozdravili zborovanje še zastopniki raznih učiteljskih društev, je ob 12. uri zaključil predsednik Drago Humek to pri srčno slavnost.

Ob 1. uri je bil še skupni obed v grajski kleti.

Popoldne je bil sestanek učiteljstva v Pobrežju, ki se ga je udeležilo lepo število tovarišev in tovarišic.

Splošne vesti.

Iz poverjeništva UJU.

—pov. Glavni savez državnih uradnikov in uslužbencev v Beogradu je vzel na znanje zahteve našega poverjeništva v pogledu revizije uradniškega zakona. Skrbeti hoče, da se bodo te zahteve ob priliki revizije čin. zakona uvaževale.

—pov. Prevedba kronskih upokojevcv. Glede prevedbe se je poverjeništvo večkrat obrnilo na Zvezo državnih nameščencev za Slovenijo. Ta nam je poslala sedaj nastopno obvestilo glavnega saveza:

»Uspeli smo, da izdejstujemo načelno tolmačenje uredbe o prevedbi kronskih penzij na dinarske s strani ministrstva financ, kar se tiče penzij učiteljskih vdov in sirot. To tolmačenje je povoljno za interese. Obzljajemo le, da si glavna kontrola ni pri svojila to tolmačenje kot merodajno, pač pa se je pritožila proti vsem rešenjem na državni svet. Podvzeli smo potrebne korake, da se v državnem svetu zadeva ne zavleče in na dejamo se, da se hoče tam to vprašanje do končno rešiti.«

—pov. Važna določba za kronske upokojeence. Na vlogo Pov. UJU — Ljubljana in interencijo glavnega saveza drž. nam. je izdal finančni minister odlok, da se za člen 6. uredb o prevedbi državnih upokojevcv s kronskih na dinarske pokojnine doda nov člen 6. a, ki se glasi:

Ako bi pri uporabi te uredbe kak upokojevec prejel manj na račun pokojnine in osebne draginske doklade, kakor je prejemal pred prevedbo kronskih pokojnin na dinarske, ima pravico do razlike teh prejemkov. Odločitev o pravici do te razlike bo izrekla generalna direkcija državnega računovodstva in proračuna.

zavetišče »Wilhelminenberg«, da prežive nekaj časa svojega življenja v lepi okolici. Zavetišče je bivši grad Habsburžanov.

Da je dunajska občina omilila stanovansko bedo dunajskega prebivalstva, je zgradila skoro v vsakem okraju velikanske komplekse stanovanjskih hiš. Tudi ima v programu gradnjo majhnih hišic za delavške rodbine.

V vseh delih dunajske občine se izraža globok socialen čut in želja, vzgojiti zdravo prihodnje pokolenje.

Izredna prijaznost in tovariška ljubeznjivost in naklonjenost vseh dunajskih voditeljev naše ekskurzije nas je nad vse presenetila. Lepi teden na Dunaju nam bo ostal v trajnem spominu.

Hvaležni se tudi spominjamo mariborske Pedagoške centrale in voditelja ekskurzije g. Vranca in priporočamo vsem, naj se pridružijo tej prekornisti pedagoški ustanovi, da bi se njena stremljenja razširila po vsej Sloveniji in vsej državi.

FOTO-APARATE kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

—pov. Všetnje službenih let učiteljem iz Primorja. Na zadnji naš dopis nam je poslala Zveza državnih namestencev za Slove- nijo nastopni odgovor: V zvezi z Vašim pi- som šte. 138 z dne 4. februarja 1929. Z za- htevo, obrazloženo v gornjem Vašem pismu in v predstavi poverjenstva UJU v Ljub- ljani v pogledu priznanja službenih let učiteljem iz Primorske, popolnoma soglašamo. To zahtevo imamo kot prvo v evidenci, ki jo hočemo predložiti na pristojnem mestu ob priliki revizije uradniškega zakona. V po- gledu zadovoljive rešitve te zahteve računa- mo, da bomo mogli skupno delovati tudi s centralnim odborom UJU.

—pov. Študijsko potovanje na Dunaj. Iz vršni odbor UJU v Beogradu je izbral od pri- javljenih kandidatov iz Slovenije sledeče: Ernest Vrane iz Studencev, Anton Mervič iz Ribnice na Dolenjskem, Rudolf Horvat iz Skofje Loke, Milena Sušnikova iz Novega mesta, Rudolf Predan iz Rogaske Slatine, Drago Vončina iz Dolenje vasi in Albert Zers- jav od Sv. Duha na Stari gori. Zbirališče vseh udeležencev je 31. maja t. l. ob 15:30 na postaji v Maribru. Potni list si mora vsak sam preskrbeti.

SEJA SIRJEGA SOSVETA NA ZIDANEM MOSTU.

Od več tovarišev smo prejeli opozorilo, da so zvezo z Zidanem mostom neprikladne. Nasvetovali so drug kraj. Vodstvo poverje- ništva je o tem razmišljalo in zaključilo, da ni mogoče vsem ustreči, pa naj bo seja kjer- koli. Edino, kar moremo storiti, je to, da začnemo točno ob 8. uri, smo kratki in je- drnati v svojih izjavah, tako, da končamo že ob 14. uri. Udeleženci iz oddaljenih kra-jev se odpeljejo proti Mariboru ob 14:04, v Ljubljano pa z brzovlakom ob 16:12 ali s po- niškim ob 16:29.

— Proti projektu zakona o narodnih šo- lah. »Slovenski list« poroča: Beograd, 20. ma- ja. (Tel. »Slov.«) Tisoč slovenskih občin je poslalo spomenico na Nj. Vel. kralja in na prosvetno ministrstvo. V njej se izražajo zoper kulturnobojne tendence novega šol- skega zakona. Zlasti gre za verouk na ljud- skih in srednjih šolah, za zasebne šole, za financiranje veroučiteljev, za katoliška me- sta in cerkvene zastopnike v šolskih korpo- racijah. Spomenica je naslovljena na Nj. Vel. kralja in obsega osem točk, v katerih slo- venski narod, zastopan po tisoč občinah, pre- cizira svoje stališče glede vere in morale ter ljudskošolskega oziroma srednješolskega po- uka.

— Pismo generala Maistra slovenskemu učiteljskemu ob naši severni meji na dan pro- slave desetletnice slovenskega šolstva v Ma- riboru. »Pridružujem se Vašemu veselju slavlju s polnim srcem, to tembolj, ker je bilo moje narodno delo vedno v tesni zvezi z Vašim. Kadar se spominjam prevrata in naših bojov za Maribor in severno mejo, zagledam na vseh naših važnejših postojan- kah tudi slovenskega učitelja. Poveljnik prve moje čete v Mariboru je bil učitelj. In kdo je bil med razoroževalci »zelene garde«? Slovenski učitelj. Kdo se je tolkel za Ra- dgonu, kdo za Spilje, za Lučane in Soboto — kdo za Dravograd in Labudsko dolino? In kdo je bil med vodniki apostolov in borite- ljev ob plebiscitu na Koroskem? Povsod slovenski učitelj! Vaša takratna dejanja so bila močna in odločna, ker ste vedeli, kaj hočete in kam morate. Zato se Vam kot svo- jim sobojevnikom in tovarišem zahvaljujem na ta slavnostni dan za veliko pomoč ob pre- vratu, obenem pa Vas prosim, da ostanete tudi nadalje ob naši severni meji neustrašni in neupogljivi klicarji in zaščitniki narodne zavesti v slavo našega jezika, naše lepe do- movine in našega presvetlega kralja. Bog Vam daj moč za to! Pozdravljeni! — Mari- bor, 18. V. 1929. — Gen. Maister.«

— Izplačilo razlik in potnine uslužben- cem prosvetnega ministrstva. Generalni di- rekcijski državni računovodstva je otvorila kredit za izplačilo razlik in prejemkov (po- višanja osnovne in položajne plače in potni- ne) uslužbencem prosvetnega ministrstva, in sicer za dobo od 1. maja 1924 do 31. marca

1927. Ta kredit se bo kril iz monopolskega posojila. Razlike v prejemkih znašajo največ 5000 Din.

— Revizija uradniškega zakona. Kakor poroča »Pravda«, bo vlada takoj po izvršeni reorganizaciji ministrstev pristopila k revizi- ji uradniškega zakona. Že pri sestavi svo- jega delovnega programa sprejetega na seji ministrskega sveta na dvoru pod predse- stvom kralja, se je vlada odločila, da čimprej izvede revizijo uradniškega zakona. Delo na reviziji tega zakona se bo pričelo, čim bo docela izveden zakon o vrhovni državni upra- vi, to je, čim bodo uredbe o organizaciji po- sameznih ministrstev podpisane in uveljav- ljene. Revizija uradniškega zakona bo obse- gala v prvi vrsti ureditev uradniškega vpra- šanja v skladu z novo organizacijo minist- stev. Uradniški problem pa že sedaj proučuje ministrstvo pravde. Načelnik ministrstva pravde Vasa Petrovič je dobil nalogo, da prouči celokupno uradniško vprašanje in zbere material za revizijo uradniškega za- kona. V glavnem se sedaj proučuje posledice nove organizacije ministrstev. Ko bo rešen glavni problem uradniškega vprašanja, to je sistemizacija mest, bo prišlo na vrsto vpra- šanje uradniških prejemkov in vprašanje re- vizije vseh državnih upokojencev. Vodilo načelo pri reviziji uradniškega zakona bo, da mora biti na vsakem mestu kvalificirana moč, ki bo tudi delu in odgovornosti primerno plačana.

— Učiteljski dom v Zagrebu. Že v eni prejšnjih števil smo poročali, da je prešel Učiteljski dom v Zagrebu in s tem tudi vsa imovina Saveza hrv. učiteljskih društev v last pov. UJU v Zagrebu. O priliki prevze- manja te imovine je izdalo to poverjenstvo posebno izjavo, ki v njej poudarja, da ne na- merava uporabiti te učiteljske institucije sa- mo v korist svojega dosedanjega članstva, nego prepustiti Učiteljski dom namenu, ki so mu ga določili ustanovitelji, t. j. za stanov- sko in prosvetno uporabo in napredek celo- kupnega učiteljskega Hrvaške in Slavonije. V ta namen se bo ustanovil tudi poseben o- bor, v katerem bodo zastopani člani pover- jenstva Zagreb in tudi ostalo učiteljsko Hrvaške in Slavonije. — Tej izjavi je dodan še apel na vse hrvatske učiteljske, da deluje za napredek teh svojih ustanov. — S tem je končno javno rešena dolgoletna pravda glede lastništva Učit. doma v Zagrebu in bo ta po dolgem presledku zopet služil svojemu namenu.

— Zidanje Jugoslovenskog Dačkog Do- ma v Beogradu. Pripravljalna dela za zidanje tega doma so se že začela in bo ta teden že svečano posvečenje temelja.

— Izlet na Poljsko — Poznanj. Kdor se ga želi udeležiti, naj javi to poverjenstvu UJU v Ljubljani. Potovanje bo trajalo 21 dni. Obisk vseh večjih krajev. Popust na vožnji 66%. Stroški 2—3000 Din. Izletnike bo vodil dr. Jakob Kolodwy, uradnik poljskega konzulata v Zagrebu.

— Priznanja službenih let učiteljem iz Primorja. Na predstavko ljubljanskega po- verjenstva UJU je Glavni čin. savez po po- sredovanju zveze pokrenil akcijo, da se vpra- šanje priznavanja službenih let, katera so

naši slovenski in hrvatski učitelji na Gori- škem, v Trstu in v Istri odslužili za časa ita- lijanske vladavine v teh krajih, čimprej reši. Doslej se namreč službena leta po prevratu odslužena v italijanski službi, tem učiteljem, ki so bili kasneje sprejeti v našo državno službo, niso priznavala. Upati je, da bo tudi to vprašanje čimprej zadovoljivo rešeno.

(»Naš Glas«.)

— Nagrada zapisnikarjem krajevnih šol- skih odborov na enorazrednicah v mariborski oblasti. Učiteljsko društvo za okraj slovenj- gradec je glasom soglasnega sklepa prilikom zborovanja dne 10. aprila 1929 sklenilo pro- siti Oblastni šolski odbor mariborske oblasti v Mariboru, da izenači svoje tolmačenje gle- de nagrade tajnikom krajskih šolskih odbor- rov na enorazrednicah s tolmačenjem, kakor je v ljubljanski oblasti, tako da pripada taj- nikom upraviteljem na šolah z 1 do 100 otrok 50 Din mesečno, pri nad 100 otrocih pa me- sečno 70 Din. Nadalje je gor. dr. podpisalo sklep z naslednjimi razlogi: 1. Delo tajnika v mariborski oblasti je isto kakor v ljubljans- ki — isto delo isto plačilo. 2. Delo upravi- telja na enorazrednici je lahko večje kot upravitelja na dvorazrednici, ker se morajo le- ti pripraviti na pouk za 4 različne oddelke, dočim imajo na dvorazrednici le 2 različni stopnji v enem razredu. Drugič je tudi ad- min. delo lahko večje. Saj obstojajo enoraz- rednice z nad 90 otroci, dočim so možne dvo- razrednice s 60 do 70 otroci. 3. Razmere v krajih z enorazrednicami so običajno manj povoljne kakor v krajih z večrazrednicami in so učitelji v takih krajih že itak v slabšem položaju. Ker tudi ni drugih dejanskih vzro- kov, ki bi upravičevali omalovaževati delo na enorazrednici, naj se enorazrednice ne zapo- stavljajo, ko govorijo vse okolščine v njihov prid in jih ne loči drugo, kot težavnejše delo in beseda »enorazrednica« od drugih šol. 4. Res je sicer, da prizna uredba izrečno upraviteljem tajnikom na dvo- in večrazred- nicah nagrado, a če si je smatral Oblastni šolski odbor ljubljanske oblasti kompetent- nega, da tolmači to določbo, kakor jo je, te- daj ni dvoma, da pripada ista kompetenca tudi Oblastnemu šolskemu odboru maribor- ske oblasti. — Oblastni šolski odbor v Mari- boru je o gorenji prošnji razpravljal v seji dne 25. apr. 1929, in prišel do zaključka, da se krajni šolski odbori ne morejo siliti, da stavijo v ta namen kako postavko v šolske proračune, ker za to v uredbi o kraj. in obl. šol. odb. z dne 2. maja 1927, »Ur. list« šte. 55/222 iz l. 1927., ni podlage.

— Maturantinjam ljubljanskega držav- nega učiteljskega iz leta 1914. 15letnico naše mature praznujemo 3. avgusta v Ljubljani. Podrobneje v okrožnici koncem junija. Na svidenju!

— Tov. kmet. nad. tečaja — Maribor. Ne pozabite na poučni izlet dne 2. junija na semenogojisko postajo Beltince in v Rakičan. Na svidenje ob 7. uri 30 min v Ormožu.

Veniger...

— Načrt srednješolskega zakona. »Slo- venci« poročajo: Iz zanesljivega vira smo izve- deli, da je komisija za izdelavo srednješol- skega zakona, kakor smo javili, končala delo in izročila načrt Polovini, pomočniku mini-

stra. G. Polovina bo pregledal načrt in bo eventualne opombe z zakonom vred izročil ministru, ki ga bo v teku prihodnjega tedna predložil VNZS rednim potom. Preden bo to storil, namerava minister zaslišati pristojne cerkvene činitelje. Nadalje smo izvedeli, da je sedaj določeno, da se bo verouk poučeval v vseh razredih po dve uri na teden, v osmem razredu pa samo po eno uro. Veroučitelji bodo nameščeni samo na tistih gimnazijah, kjer bo tedensko število ur verouka doseglo predpisani minimum tedenskih ur za profes- sorje. Kjer tega števila ur ne bo, se bodo na- stavili le honorarni veroučitelji. (Minimum tedenskih ur je za vsakega profesorja dolo- čen na 14—16 ur, in sicer za profesorje do 10 službenih let 16, nad 10 službenih let 14 ur. Zasebne gimnazije se bodo dovoljevale, ako jih bo po predpisih zahtevala kvalificirana oseba in ako se bodo dala jamstva, da se bodo predpisi tega šolskega zakona izva- jali v popolnem obsegu. Srednje šole, ki ima- jo značaj zasebnih verskih šol, se ne bodo dovoljevale. Gori navedeno kvalifikacijo oseb je po neki interpretaciji razumeti tako, da ne morejo dobiti dovoljenja zavodi, kot je n. pr. Vidovičev zavod v Sarajevu. Za ob- stoječe gimnazije, ki nimajo verskega zna- čaja, bi morali po tej interpretaciji zaprositi srednješolski profesorji, da tam lahko otvori- rajo zasebno gimnazijo. Obenem bi morali dati jamstvo, da se bodo določila srednje- šolskega zakona popolnoma izvajala. Kvali- ficirana oseba, ki sme zaprositi za zasebno srednjo šolo, bo torej učna moč, ki na tch zavodih poučuje. Razredi morajo imeti naj- manj 15 dijakov. Tisti razredi, ki nimajo pet- najst dijakov, se bodo zaprli.

— Naša šolska mladina na počitnicah na Češkoslovaškem. Glavni odbor Podmladka Rdečega križa v Beogradu se pogaja s Pod- mladkom češkoslovaškega Rdečega križa glede izmenjave članov v počitniških koloni- jah. Naši člani bi šli v planinska okrevališča češkoslovaškega Podmladka, češkoslovaški bi pa preživeli počitnice v našem Primorju. Po počitnicah bi naša šolska mladina poto- vala po Češkoslovaški kot gost češkoslova- škega Podmladka. Šole, katerih člani Pod- mladka Rdečega križa v starosti od 12 do 14 let bi želeli preživeti počitnice na Češkoslo- vaškem, naj se obrnejo v svrhu informacij na glavni odbor Podmladka Rdečega križa v Beogradu, Simina ulica šte. 21.

— Učiteljski tečaj za ručni rad v Zagre- bu. Naproseni smo za objavo: Ovih šolskih praznika održat će se 5. ferizalni tečaj za učitelje i učiteljice iz cijele države, u kojem će se po principima moderne radne nastave pri- kazati teorijski i praktično vrijenost ručnoga rada u obučavanju. Tečaj počinje 17. jula, a svršava 24. augusta. U tečaj će se primiti 40 učitelja(ica) osnovnih građanskih i srednjih škola. Stanovanje je besplatno. Za opskrbu objed i večeru se plaća 450 Din mjesečno. Za praktičan pokusni rad u školi, pobrinut će se ovaj Oblastni odbor, da se dobije 20 učenika osnovne škole, koji će u prvom tjednu služiti, kao vježbaona polaznicima te- čaja. Osim teorijske pedagogike i praktičnih pokusnih predavanja, preduzeti će se nešto iz školske higijene, te uputa u radu organiza-

DR. P. STRMŠEK:

† Fr. Brinar v krogu svoje rodbine.

Kdor je imel sam zlato mladost ob skrbni očetovi roki in na ljubečem materi- nem srcu, ta bo vedel, kaj se pravi: srečna rodbina! Saj danes so srečne rodbine tako redke: ali se očeta boji vsa rodbina ali pa se oče in mati za svoje otroke malo, vse premalo brigata. Tako je pač dandanes. In ravno v učiteljskih rodbinah, se mi zdi, se najde še največ srečnih rodbin. Tam so od- prte oči za vse malenkosti drobnega mla- dostnega življenja, tam je doma skromnost in zadovoljnost, tam je še doma sreča.

In pri Brinarjevih v Gotovljah je bilo toliko sreče! Če se spominjam na leta pred svetovno vojno, ko sem bil, oh tolikokrat, v krogu te rodbine, se mi milo stori, saj danes je ni več... Gospa Tilka je umrla tik po prevratu in njega smo položili pred tedni v grob. Počivata ob farni cerkvi v Gotovljah, počivata v skupnem grobu po- leg hčerke Vide, dvoje zlatih src se greje ob ljubezni nežnega svojega otročička.

Menda nikdar ni bilo čuti v tej rodbini- ni žal besede, saj menda niti žal misel ni našla tja svoje poti. Sama ljubezen je dru- žila vso rodbino od zore do mraka in na- prežala do belega dne. V ljubezni so rasli otro- čički, rasli in odrasčali, v ljubezni jim trga srce materina in očetova smrt...

Ni kmalu otrok, ki bi imeli v rokah ta- ko viden dokument očetove ljubezni in oče- tovih skrbí, kakor ga imajo Brinarjevi otroci.

Rajni Fr. Brinar je zapustil skrbno pi- sano spominsko knjigo z naslovom: »Moji otročički«. Videti ji je, da je bila pisana s srčno krvjo in z očetovskim ponosom. Od prve do zadnje črke jo preveva tiho zado- voljstvo, da ima tako srečno rodbinico, a tudi ob nesrečah se pomiri z usodo, ko se spomni, da mora sedaj preostalim posvetiti še vse več ljubezni, da si jih mora še bolj prikleniti na svoje srce.

Prvi si Ti, Tonček! Prvorojenček! Ka- teri oče te ne pričakuje s težavo, kateri ne začuti ponosa in sreče! In mamica je zanj molila, ko ga še ni bilo na svetu. Kaj čuda, da se odloči mamica za ime priprošnika An- tona Padovanskega, ko bi oče mnogo rajši kaklo slovansko ime... Na mladega potom- ca je ponosna vsa rodbina, in strček, pisa- telj in pesnik mu zloži pesmco:

Zalik — žena neukročena — se zaklela, zarotila, — da bo strla, iztrebila — sine stare korenine, — stare korenine, Brine... — Vendar On, ki vlada svet, — On ustavi smrtno koso, — »Živi rod še korenjakov, — korenjakov in možakov!«

Prve skrbí s prehrano, kopanjem, spa- njem, vse, vse je opisano v tej knjigi. Prvi obiski, prvi samostojni koraki in besede, besede, otročja izgovorjava z vsemi poseb- nostmi... Pa, oh, prve bolezni, skrbí, po-

ta... A Tonček je preko vsega, že dobi od Miklavža vojaško sabljico in kar je še tre- ba... Pride Božič in Velika noč in dečko do- rača do šole, ta knjiga ga spremlja ob vsa- kem koraku...

Novo poglavje nosi naslov: Vida. Spre- jeta z isto ljubeznijo, spremljana od ostrega očetovega očesa in njegovega zanesljivega peresa tja do njenega tretjega leta. Kar na- enkrat zaseka v živo strašen vzlik očeta- pisca: »Bog, kaj si storil! Zdaj pride strašno poglavje. Naše Vide, tega našega lepega, zdravega, čvrstega, živahnega, segavega, ljubljene, povsod občudovanega srčka ni več! Teh ljubeznivih oči, tega smehljajočega belega in rdečega obrazka našega zdravega angelčka — ni, ni več! In sedaj vse po- drobnosti strašne njene bolezni, otrpnenje tilnika, z vsemi skrbmi in rahlimi upi, do groznega udarca, ko je ugasnilo to mlado in rahlo življenje, ko ji je »ob 4. uri zjutraj za hip stisnilo očke, zategnilo ličica in bila je — angelček... Nikoli mi ne izgine izpred oči oni trenutek, ko je dete z glavico na moji roki slone na vek zatisnilo svoje lepe oči.« In prišli so prijatelji in znanci ter sku- šali tolažiti razglašeno očetovo srce. Tudi teh ni pozabil verni pisec.

V nadomestilo za Video je prišla kmalu Tilka. Rojena je bila ravno mesec dni po Vidini smrti. Ves strah in vso žalost je mo- rala z materjo prestati še predno je prišla na svet. A zato je bila dvakrat ljubljena, ko je vstopila v rodbinski krog. Za Video še

mamica vedno plaka in takrat mora to ob- čutiti mala Tilka, kajti Bog ne daj, da bi okusila mleko žalujoče matere. Stric ime- nuje malo punčko pač »flajsterček« za Vi- dino smrt, a oče ji zapiše v knjigo: »Samo par vrstic Ti še posodim, ljuba Tilka. Oprostí, ne morem več... Naj Ti pa Ton- ček še kaj pove, kako si živela, ko si bila še majhen »keberček«, če ni že vsega pozab- bil. Na meni leži strašna peza usode. Osivel sem... Skrbí... Moje misli so pri mami, pri Vidi... Vse mine... Naše življenje je kakor senca in ne pomudimo se dolgo...«

In zadnje poglavje je posvečeno Fran- celjčku! »Zdaj pa še par vrstic! Mamica se Te je že dolgo veselila, predno si prišel na svet... Nekateré žene (Ti prorokujejo srečo, ker si v nedeljo prišel na svet... Je- zik se Ti nekoliko drugače razvija kakor bratu in sestricama.« »Ker si se naučil sam brati in računati, si sedel kar naenkrat med šolarji in zaključil z njimi prvo šolsko leto.« Ker si našo hišo Ti osrečil, se suče vse naše življenje okoli Tebe. Strašni udarec usode o polnoči, dne 20. sept. 1919., ki je ubil Tvojejo ateka ter ranil brata in sestrí- co, je šel mimo Tvoje brezskrbne dušice. Blagor Ti! Naj Te Bog ne zapusti!«

Tako zaključuje Brinar svojo rodbinsko kroniko. In res, od kar mu je umrla blaga ženka leta 1919., se zdi, da so mu bile vse misli pri njej in zato je še pred 10letnico njene smrti pohitel za njo. Mir njunima dušama!

cije podmlatka Društva Crvenoga Krsta. U praktičnom radu proči će se gradivo iz kartonaže s uvezom knjiga, modelovanja, rada u drvu i pletarstva. Za material in poslugi uplačuje svaki nastavnik, koji polazi tečaj Din 400 u jednom ili dva obroka. Prvi obrok šalje se sa molbom, a drugi se plaća najkasnije 10. jula. Molbe za prijem u tečaj šalju se potpisanim Oblasnom Odboru, koji će im primi bar polovinu upisne takse izvestiti molitelja(icu) o primitku u tečaj. Molbe se ne bilježu. Za trajanje tečaja pregledati će učesnici tečaja sve kulturne ustanove (muzeje, universitetsku biblioteku, kazalište itd.), i trgovačka i industrijska poduzeća, naročito koja stoje u vezi sa školom, te bližu a eventualno i dalju zagrebačku okolicu. Predmeti izradjeni u tečaju svojina su onih, koji ih izrade. O svršenom tečaju izdaje se od vodstva tečaja i ovog Oblasnog Odbora uvjerenje, koje važi kao dokument kod vlasti. — **Oblasni Odbor Podmlatka Društva Crvenoga Krsta**, Zagreb, Mirogojska c. 6.

— **Dr. St. Bevk: Zdravilne rastline** v besedi in podobi z navodilom, kako se nabirajo in suše, Str. 80, cena 6 Din. — Oblasni odbor Podmlatka Rdečega križa v Ljubljani je izdal drugi zvezek svoje knjižnice, ki obsega zgornje delce odličnega našega botanika. Ker je Slovenija jako bogata zdravilnih zelišč in bi njih nabiranje lahko tvorila znaten vir dohodkov zlasti revnih slojev, smo tako delce že dolgo nujno potrebovali. Sedaj ga imamo. Obsega popis in slike 44 najvažnejših zdravilnih rastlin, ki rastejo pri nas v večjih množinah, dalje strokovnija navodila glede njih nabiranja, sušenja in prodajanja ter končno jako priročen kalendarček za nabiranje. Ker je knjižica pisana v izredno prijetni, domači besedi in cena jako nizka, smo prepričani, da bo prišla v slednjo slovensko vas, zlasti pa v roke mladini. Dobi se po vseh knjižarnah in na vseh pri PRK organiziranih šolah.

— **Krajevni šolski odbori, uradovanje.** Navodila za uradovanje krajevnih šolskih odborov, ki so v veljavi v mariborski oblasti že od novembra 1927 so po sklepu oblasnega šolskega odbora v Ljubljani veljavna od 14. aprila t. l. tudi za ljubljansko oblast. Navodila prinašamo v celoti: Oblasni šolski odbor mariborske oblasti je doznal, da predsedniki krajevnih šolskih odborov ponekod ovirajo redno in točno poslovanje omenjenih odborov s tem, da sprejemajo in odpirajo pošto in je ne oddajajo pravočasno zapisnikarju, da bi le ta mogel vložke kronološko vnesti v vložni zapisnik. Da se temu nedostatku odpomore ter pojasnijo nekatere druge sporne zadeve glede delokroga predsednika in zapisnikarja krajevnega šolskega odbora, odreja oblasni šolski odbor v smislu sklepa z dne 25. novembra 1927: Ker se po členu 11. uredbe o krajevnih in oblasnih šolskih odborih uradni spisi hranijo v šolskem posloju, kjer se vrše seje, se pošta krajevnega šolskega odbora dostavlja v šolsko posloj. Zapisnikar krajevnega šolskega odbora sprejema in odpira pošto ter jo predloži predsedniku, ki mora v ta namen vsaj enkrat v tednu priti v šolsko pisarno, oziroma v pisarno krajevnega šolskega odbora. Ako je zadeva nujna, obvesti zapisnikar o tem predsednika takoj. Predsednik pregleda pošto ter ukrene potrebo. Pošto, naslovljeno na predsednika krajevnega šolskega odbora, odpira predsednik sam. O vseh zadevah, ki spadajo po čl. 7. citirane uredbe v delokrog krajevnega šolskega odbora, razpravlja in sklepa odbor zborni. — V zadevah, ki so tako nujne, da se ne more čakati do prihodnje redne seje in se tudi ne more sklicati izredne seje, sme predsednik iz zapisnikarjem, ki službeno predstavlja krajevni šolski odbor, ukrepati sam, mora pa si za to najkasneje v prihodnji seji izposlovati odobritev šolskega odbora. — Zapisnikar se ima glede svojega delokroga ravnati po določilih čl. 11. uredbe tako, da izdeluje poročila in vloge ter vodi vse dopisovanje sporazumno s predsednikom, ki je za pravilno uradovanje krajevnega šolskega odbora z zapisnikarjem solidarno odgovoren. V slučaju, da v taki zadevi ne pride med predsednikom in zapisnikarjem do sporazuma, se o tem zborni razpravlja in sklepa v prihodnji seji. Zlasti je tudi zapisnikarjeva dolžnost, da točno vodi vložni zapisnik, kar se mu naj omogoči baš s tem, da se pošta krajevnega šolskega odbora dostavlja v šolsko posloj. — Ker se po čl. 1. uredbe o krajevnih in oblasnih šolskih odborih hrani v šolskem posloju tudi ves inventar, naj se tudi uradni pečat hrani v šolskem posloju in spravlja pri zapisnikarju krajevnega šolskega odbora, ki je za pravilno rabo in varno spravljanje uradnega pečata odgovoren.

— **Uslužbeni list vpis odsočnosti do 3 dni.** Prosvetni inspektor ljubljanske oblasti je izdal sledečo važno okrožnico: Ker mi pošiljajo v zadnjem času neposredni starešine poročila tudi o enodnevnem odsotstvu za zabeležbo v „Uslužbeni list, opozarjam s tem na točko 27. razpisa ministrstva pravde št. 72.069 z dne 11. novembra 1925, „Uradni list“ št. 358/107 z dne 30. novembra 1925, ki določa, da se vpisujejo v „Uslužbeni list“ rubrika XVIII. — samo ona odsotstva — bolovanja daljša od 3 (treh) dni, Manjša odsotstva se vpisujejo v knjigo odsotstva, ki jo vodi starešina.

— **Nabava nujnih zadev na osnovnih šolah.** Oblasni šolski odbor v Ljubljani je izdal naslednjo okrožnico: Po pritrditvi velikega župana ljubljanske oblasti v dopisu P. št. 2006 od 7. marca 1929 in v sporazumu s komisarjem oblasne samouprave ljubljanske glasom dopisa št. 6348 od 2. marca 1929 odloča oblasni šolski odbor na osnovi za devnih zakonitih določb čl. 21. in 26. uredbe

O. N. br. 28.038 od 2. maja 1927, „Uradni list“ 222/55 iz 1. 1927, glede nabav nujnih zadev na osnovnih šolah nastopno: Ni pomisleka proti predlogu Pov. UJU — Ljubljana, po katerem naj bi dobivali šolski upravitelji stalno denarno zalogo do največ 10% od skupne vsote odobrenih stvarnih šolskih potrebščin iz prispevkov, ki jih izplačujejo občine krajevnim šolskim odborom. Denarne zaloge šolskim upraviteljem bi se seveda izplačevale iz šolske, ne iz občinske blagajne. Za potrebno pa smatram, da sklenejo izplačevanje krajevni šolski odbori, ki jim naj polagajo šolski upravitelji mesečne obračune. Obsebi umljivo je, da se sme porabljeni denarna zaloga le za odobrene postavke in za nabavo stvari, ki so nujne in neodložljive, med katere pa n. pr. nabave za šolarske in učiteljske knjižnice vsekako ne spadajo. V ta namen se smejo nabavljati sploh le knjige in strokovni listi, ki so oblastveno določeni in za katere je postavka odobrena po proračunu. 2. Ako sklene krajevni šolski odbor, se smeta pooblastiti predsednik in blagajnik bodisi vsak zase ali pa skupno oba, da smeta izvrševati gotove nabave — seveda zopet le v okviru odobrenega proračuna — do gotove vsote, morda 100 do 200 Din. Vse take nujne nabave in izplačane vsote mora pa naknadno odobriti krajevni šolski odbor. 3. Glede pomislekov nekega sreskega poglavarja pa oblasni šolski odbor ne uvideva, zakaj bi ne bil pri komisijonelnih ogledih šol navzočen še poseben zastopnik občine — ne glede na to, da je občina itak zastopana v krajevnih šolskih odborih po svojih izvoljenih zastopnikih. Navzočnost posebnega občinskega zastopnika smatra oblasni šolski odbor za tembolj opravičeno, ker mora krajevna občina kriti vse šolske potrebščine.

— **Zahteve učiteljev telovadbe v naši državi.** Dne 28. in 29. aprila je bila skupščina telovadnih učiteljev v Beogradu, ki je sprejela sledeče zahteve: 1. strokovnega referenta šolnika v ministrstvu prosvete; 2. na vseh šolah naj bodo nastavljeni samo strokovno kvalificirani učitelji telovadbe, v istem smislu naj se izpremeni tudi pravilnik za izpite; 3. v vseh šolah naj se vrši telesna vzgoja po gotovih načrtih, in sicer 2 do 3 ure tedensko; 4. ministrstvo prosvete naj sezone „enketo“, ki bo podrobno določila smer in način šolske telesne vzgoje; 5. na filozofski fakulteti ene univerze naj se osnuje triletni tečaj za izobrazbo telovadnih učiteljev, ta tečaj naj bo predhodna šola za visoko šolo za telovadno vzgojo, kakor jih imajo druge kulturne države; 6. materijelno stanje naj se uredi tako, da bodo znašali službeni prejemki telovadnih učiteljev 75—80 odstotkov od onih za profesorje srednjih šol, službena doba pa bodi 30 let.

— **Zopetno zvišanje stanarine.** Najemnina se poviša po novem stanovanjskem zakonu za 10 odstotkov. Tozadevno določa čl. 4. Za stanovanja iz čl. 2. tega zakona, ki ostanejo pod omejitvijo, se bo plačevala do sedanja najemnina (po zakonu o izpremembah in dopolnitvah v zakonih o stanovanjih od 30. aprila 1928), povečana za 10 odstotkov, ako ni drugače dogovorjeno. V najemninu se ne vštejejo takse za vodo, smetišče, čiščenje ulic, lijakov in dimnikov. Posebej se plačajo izjemoma, ako obstoja drugače dogovor z lastnikom. Taksa za čiščenje klosetov spada v breme lastnika. Ako je stanovanje deloma neuporabljivo ter ga najemnik ne more v celoti izkoristiti, in hišni lastnik noče izvršiti najnujnejših popravil, se višina najemnine zmanjša v sorazmerju z neuporabljivostjo stanovanja, v kolikor ni v tem pogledu drugače dogovorjeno. Ako lastnik sploh noče sprejeti najemnine, iz katerega koli razloga, se deponira pri pristojni občinski oblasti v roku določenem za plačanje najemnine.

— **Kdo ostane zaščiten po novem stanovanjskem zakonu.** Čl. 1. S 1. majem 1929 preide vsa stanovanja, čijih svobodno razpolaganje je bilo doslej omejeno, v svobodno razpolaganje hišnega lastnika. Izvzeti so primeri čl. 2. in 10. tega zakona. Čl. 2. Stanovanja, ki so bila doslej podvržena omejitvam v smislu zakona o izpremembah in dopolnitvah v zakonih o stanovanjih od 30. aprila 1928, ostanejo tudi po 1. maju 1929. omejena v mestih s preko 10.000 prebivalci, in sicer: 1. stanovanja 3 sob, ako v njih stanujejo rodbine z najmanj 5 člani; 2. stanovanja 2 sob, ako v njih stanujejo rodbine z najmanj 3 člani; 3. stanovanja 1 sobe, ako v njih stanujejo rodbine z najmanj 2 člani. K sobam se ne prištevajo kuhinje, predsobe, hodniki, jedilne šrambe, inštalirane kopalnice in sobe za služkinje. Pod člani rodbine se razumejo sorodniki po krvi, po zakonu (braku) do drugega kolena vključno kakor tudi adoptirana deca. Čl. 3. V smislu prejšnjega člena tega zakona so še nadalje zaščiteni: 1. Aktivni državni uradniki, oficirji, podoficirji, uslužbeni, služitelji in njihove vdove in rodbine, izvzemši uradniki ali oficirji, ki so zadržani ali inženirji, kakor tudi zoboizvajalci, veterinarji in arhitekti, ako imajo pravico do izvrševanja prakse, ravno tako tudi tisti državni uradniki, ki izvršujejo tako prakso ne glede na to, ali so si pravico do te prakse pridobili; 2. upokojenici, upokojenke, vdove upokojenec in njihove rodbine, izvzemši upokojenec, ki so advokati, zdravniki, zoboizvajalci ali arhitekti, ako izvršujejo prakso ne glede na to, ali imajo pravo do tega.

— **Naročnikom na „Sv. mašo za šolsko mladino“** v vednost, da je omenjeno muzikalno delce že v tisku in se začne okrog Binkošti razpošiljati po vrsti kakor so došla izdajatelj naročila. — V Središču, dne 12. majnika 1929. — Anton Kosi.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

„Dečva“

Letošnji „Dečvin vzorec“

„Nagelj - Roženkravt - Rožmarin“

Zahtevajte ga pri vseh trgovcih!

Bombaž meter 18 Din, svila meter 35 Din.

Vzgojitelji našega naroda!

Širite med našo mladino ljubezen do našega domačega oblačila „Nageljna, Roženkravta in Rožmarina“, cvetja naših vrstov.

Propaganda „DEČVE“ - Jugoslovenska Matica

— **Naše gorice.** Izšla je peta številka tretjega letnika „Naše gorice“, ki so glasilo Vinarskega društva za Slovenijo v Mariboru in vestnik vinarske in sadjarske šole v Mariboru. List prinaša na prvi strani vabilo na vinarski kongres in občni zbor vinarskega društva za Slovenijo, ki se bo vršil 25.—27. maja t. l. v Krškem. List ima vedno precej bogato vsebino in ta številka pa prinaša še naslednje članke: „Naše gorice“ v tretjem letu. — Ivan Ballon — pionir slovenskega novega vinarstva. — Prva vinska razstava v Brezicah. — Vmo plača vse, a vinogradniki propadajo. — Drevesni kolobar. — Montikola. — O arzenikovih preparatih. — Tretja vinska razstava v vinskim sejmom za Mariborsko oblast v Ptuj. — List je namenjen vinogradnikom in sadjarjem. — Cena letno 30 Din in se naroča pri vinarskem društvu v Mariboru.

— **Mladina mora biti bistre glave in vedre duha.** Prava kava mladino slabi. Kuhajte ji zato rajši vsak dan ŽIKO.

— **Najvažnejša, če tudi ne najnovejša vest** je, da se perilo namoči čez noč v raztopini ŽENSKÉ HVALE, nato pa se izpere s SCHICHTOVIM TERPENTINOVIM MILOM. — Varujte se ponaredb!

Gospodinjsko nadaljevalno šolstvo.

— **„Oprema za neveste“** je ime knjižici, ki je ravnokar izšla in ki bo gotovo dobrodošla vsaki učiteljici. Knjižica vsebuje modele in obrise raznovrstnega perila: posteljnege, osebnege, namiznega, kuhinjskega ter zaves in posteljnih pogrinjal. Na petih priloženih polah je 39 krojev za raznovrstno žensko perilo od najbolj priprostega, namenjenega delavskim slojem, do najmodernejšega, poleg mnogobrojnih risb za vezenje osebnege in posteljnege perila, prtov, zaves in posteljnih pogrinjal, v najrazličnejših tehnikah. Ena polja je v naravnih barvah. — Knjižica je okusno opremljena, bogato ilustrirana; uredila in izdala jo je urednica prilog „Ženskega sveta“, kar nam jamči, da je knjižica predvsem praktična. — „Oprema za neveste“ se naroča pri upravi „Ženskega sveta“ v Ljubljani, pošt. predal 119, ali osebno v upravnistvu, na Bregu štev. 10, II. nadstr. ter stane za naročnice „Ženskega sveta“ in učiteljice 35 Din, za nenaročnice pa 40 Din. Znesek je poslati z naročilom vred. — Knjiga je posebno prikladna za gospodinjske nadaljevalne šole in tečaje.

Miroslava Leitgeb / Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3. Izdelovanje ročnih in strojnih vezenin. Predtiskarija. Zaloga DMC in vseh potrebščin za vezenje in predtisk.

Prosveta.

SOSTANJSKA MLADINA IN MATERINSKI DAN.

Ob priliki materinskega dne v nedeljo 12. maja je združena šolska mladina v Šoštaju priredila v dvorani Sokolskega doma akademijo pod naslovom „Materin dan“, katere uspeh je vse navzoče naravnost presenetil.

Bilo je to le krdelec otroških, srebrnočistih glasov, ki pa so segli občinstvu tako v dušo, da je večini zaigral v očeh roj solz — solz, ki se porodijo le tedaj, kadar mati vidi svoje dete na odrin in posluša:

„Mati, kar sem dolžan
plačal ti bom
danes je leto dan.“

Kdo more materi povrniti njeno ljubezen? Morda kdo z denarjem, morda kdo s slavo? Nel Le otrok s pesmijo je njeni duši dostopen, edino pesem je zahvala, pesem je zadoščenje.

In ko so zadoneli prvi akordi iz otroških ust, smo se uverili, da je zamogla to storiti tako le neizmerna ljubezen do matere in neskončna hvaležnost. Materinski dan je dosegel svoj namen tako pri mladini, kakor pri starših.

Šoštanj je lahko ponosen na svoj mladinski zbor, še bolj pa na njegovega vodjo, našega poštvalnega učitelja Jurčeta Vrežeta. Ako je res, da je kdo kaj ustvaril iz nič, potem je to storil naš Jurček. Šoštanju se o takem zboru ni še niti sanjalo, ko ga je že Vreže priklical kakor iz tal. V znak priznanja je prejel mnogo čestitk. Spored je obsegal 12 narodnih in umetnih pesmi, izmed katerih je glede prednanja prav pohvalno treba omeniti „Oj Doberdoba“, „Pojdem v Rute“ in „Triglav“. Zelo prikupljiva je Vrežetova harmonizacija na pesem „Bom šel na planince“. Najboljši vtis pa sta na občinstvo napravili pesmici „Mi smo lovci“ in „Srečali smo mravljo“, ki so ju predvajali učenci 4. razreda osnovne šole pod taktirko učenca Zdenka Vrečka in pa pesmici „Rože za Marijo“ in „Lep je srebrn pas“ pod vodstvom učenke Klarice Švare. Oba mlada „dirigenta“ sta za glasbo talentirana in bi se jima morala večkrat dati prilika, da svoj talent uveljavljata.

Prav posrečeno je bila podana recitacija „Skodelica kave“ in govor, posebno pa recitacija „Materi svojci“.

Zadnjo točko programa je tvorila Radovan Gobčeva spevoigra „Pomladne cvetke“ — melodiozna dramatična slika s petjem, ki prikazuje spomladanski razvoj in njegove označevalce. Scenarija je bila primerna, prav prikupljivo pa so bile zamišljene obleke cvetic in rajalne vaje. Predvajale so to točko učenke meščanske šole.

Učiteljski pravnik.

— **§ Novi finančni zakon.** Finančni zakon za proračunsko l. 1929/30. se bistveno razlikuje od dosedanjih finančnih zakonov. Do čim so bili prejšnji finančni zakoni silno obširni, bili so cel konglomerat najrazličnejših zakonov in odredb, ki niso bile s proračunom v nikaki direktni zvezi, šteje letošnji finančni zakon, ki je stopil v veljavo s 1. aprilom 1929, samo 77 členov, ki regulirajo izvršitev samega proračuna. Obsega tri dele. Prvi del o osnovne odredbe o uporabljanju posameznih kreditov. V drugem delu so odredbe za poedina ministrstva, v katerih je zapopadenih 14 ministrstev; za ministrstvo pošte in telegrafa, ki je takrat še obstajalo, ni nikake odredbe. Tretji del obravnava ostale odredbe. In samo med temi je nekaj odredb, ki se tičejo direktno drž. uslužbenecv. Te hočemo tukaj na kratko objaviti.

— **Člen 60.** Na vsa zvanja državnih uslužbenecv (zvaničnikov in služiteljev), ki ne spadajo v uradniške kategorije, se smejo postavljati poedine osebe za dnevničarje po čl. 130. uradniškega zakona, izvzemši državno policijsko stražo in policijske agente (detektive), osebje pravosodne straže, zvaničnike in služitelje poštne-telegrafske in telefonske stroke, cestne nadzornike in zvaničnike finančne kontrole.

— **Člen 65.** Aktivni državni uradniki ne smejo biti, razen če jih za to izrečno delegira pristojni minister, člani upravnega in nadzorstvenega odbora pri javnih napravah, bodisi da so čisto državne ali solastne, bodisi da jih država nadzoruje. Od tega so izvzete družne uradniške ustanove kakor tudi one ustanove, kjer je to z zakonom izrečno dopuščeno.

— **Člen 73.** Kolikor so ali kolikor bodo z razsodbo državnega sveta razveljavljena na predovanja državnih uradnikov in uslužbenecv, se ne terja od njih razlika prejemkov, ki je bila zaradi napredovanja preveč izplačana do dne izvršne razsodbe.

— **Člen 76.** Odredbe dosedanjih finančnih zakonov in zakonov o proračunskih dvanajstih, ki se ne nanašajo na izvrševanje proračuna ter so veljavne do 31. marca 1929 in niso s tem zakonom izpremenjene, prenehajo veljati dne 1. junija 1929. V zvezi temu pa veljajo še nadalje vse odredbe dosedanjih fin. zakonov in zakonov o proračunskih dvanajstih, s katerimi so bili obstoječi zakoni izpremenjeni, ukinjeni ali dopolnjeni, kakor tudi vse uredbe, vsi pravilniki in drugi predpisi, ki so se že izdali na podlagi pooblastil, navedenih v omenjenih zakonih.

(Vse odredbe in tolmačenja dosedanjih finančnih zakonov, ki govorijo o uradniškem zakonu ali razvrstitvenih odredbah, ostanejo torej še nadalje v veljavi). (Pošt. Glas.)